

Predlog za drugačno vrednotenje dneva OF

Povzemamo prispevek, ki ga je 14. februarja objavila Naša komuna, glasilo SZDL občine Ljubljana Vič-Rudnik. K temu objavljamo pojasnilo takratnih dogodkov, ki ga je pripravil Lojz Tršan.

Predsedstvo OK SZDL je na svoji zadnji seji 2. februarja obravnavalo in sprejelo predlog predsedstva občinske borčevske organizacije, da se 27. april 1941 proglasi za dan vstaje slovenskega naroda.

Borčevska organizacija predlog utemeljuje s sledečim: da je tega dne slovenski narod odločil, da prične boj proti okupatorju. Kdaj je padel prvi strel ni najpomembnejše, čeprav se je v resnici to zgodilo že v maju 1941 in ne šele junija. Poleg tega bi s proglasitvijo 27. aprila za dan vstaje odgovorili tudi vsem tistim, ki poskušajo minirati oblike, vsebino in karakter osvobodilnega boja sloven-

skega naroda in ki v svojih »študijah«, memorialnih in »zgodovinskih« raziskavah poskušajo dokazovati, kako je Slovenijo osvobodila ta ali ona neslovenska enota NOV Jugoslavije. S tem niti najmanj ne podcenjujemo

NASA KOMUNA

žrtve in napore vseh delov NOV Jugoslavije, ki so delovale v sklepnih operacijah ob koncu vojne v Sloveniji. Želimo le pokazati, da je Slovenija bila med prvimi, ki se je odločila upreti se okupatorju in da lahko enakopravno in ponosno stoji v vrsti vseh narodov Jugoslavije v borbi za svobodno in novo Jugoslavijo.

Pripis:

Nesporno je dokazati, da je bila Protiimperialistična fronta, ki se je po napadu Nemčije in njenih zaveznikov na Sovjetsko zvezo preimenovala v Osvobodilno fronto Slovenskega naroda, ali na kratko OF, ustanovljena 27. aprila 1941. To je bila vse do podpisa Dolomitske izjave konec februarja 1943 koalicija ene predvojne stranke v ilegali, to je Komunistične partije Slovenije in dveh skupin, Krščanskih socialistov in Sokolov.

Na ustanovnem sestanku, kjer so bili tudi trije kulturniki,

so sprejeli geslo o boju le kot načelo, poziv za oborožen boj pa šele na drugi seji vrhovnega plenuma OF, 28. julija 1941, v katerem so bili do takrat predstavniki dvanajstih skupin, vključenih v organizacijo. Pred tem je bilo vsako oboroženo dejanje proti okupatorjem, razen sabotaž, mezdskih gibanj in podobnih akcij smatrano kot provokacija, čeprav jih je nekaj bilo.

Zakaj ime Protiimperialistična fronta? Program te organizacije, ki je imela ob ustanovitvi namen, da preraste v vsenarodno

gibanje, so gradili iz vere v zmago nad imperializmom, v začetku tako nad angleškim in ameriškim, kot nad nemškim in italijanskim, od katerih so prvima dvema očitali, da so zaradi svojih koristi žrtvovali male države in da bi s tem izločili iz nje vsakega tujega agenta, ki bi hotel »v pravični osvobodilni boj podtakniti kukavičje jajce in vpreči v angleški imperialistični voz ljudske množice, boreče se za veliko stvar svoje narodne in socialne osvoboditve«. Vse so stavili na Sovjetsko zvezo.

Tudi prehod na oborožen boj ni bil lahek, ne samo pri krščanskih socialistih, pač pa tudi pri komunistih, od katerih so nekateri odšli v ilegalo, predvsem iz Ljubljane in tako so v okolici mesta nastale posamezne partizanske skupine, ki so začele z organiziranimi oboroženimi napadi, tako tudi v Tacnu, kjer je šmarnogorska skupina 22. julija 1941 obstrelila bivšega starojugoslovanskega orožnika. Ta dan je bil po osvoboditvi izbran za dan vstaje Slovenskega naroda. Že pred tem je 16. julija istega leta v doini Besnice v današnji občini Ljubljana Moste Polje Zaloška skupina ustrelila in ubila nemškega vojaka. To je bil prvi ubit okupatorski vojak na slovenskem ozemlju.

Prva ljudska vstaja pa se je v okolici Šmarne gore in na kamniškem območju začela šele potem, ko je bil obstreljen poročnik pri Tacnu in je trajala do septembra 1941, kar se ujema z razbitjem Rašiške čete.

LOJZ TRŠAN

Obletnica Dolomitske izjave

Konec februarja 1943 je bila podpisana izjava treh temeljnih skupin v OF, komunistov, krščanskih socialistov in sokolov. Ker se je to dogajalo v Polhograjskih dolomitih, jo imenujemo Dolomitsko izjavo. Ta predstavlja z ustanovitvijo Protiimperialistične fronte, ki se je kasneje preimenovala v OF in z njenimi temeljnimi točkami najpomembnejši mejnik, tudi v političnem organiziranju, kar je imelo in ima dokajšen vpliv v političnem življenju Slovenije.

V prvem delu je na kratko opisan razvoj OF, v drugem pa so podpisniki iz vodstev, ki so se pred tem dalj časa dogovarjali, posegli v srž. Zedinili so se v poudarku avantgardne vloge Komunistične partije Slovenije v osvobodilnem boju, organizirane po načelih boljševizma in ji priznali, naj se »širi, razvija in utrjuje vsepovsod na slovenskem ozemlju in na vseh področjih slovenskega javnega življenja.« Nasprotno pa sta se ostali dve skupini s podpisom odrekli »sleherni posebni organizaciji lastnih aktivistov« in prepustili revolucionarno vzgojo aktivistov v celoti »kadru KPS«.

Po Kidričevem mnenju je izjava utrdila notranjo enotnost OF. Pri tem je izhajal iz izkušnje prvega osvobodjenega ozemlja spomladi 1942 na Dolenjskem in Notranjskem, kjer je OF prvič prevzela oblast in so vzniknili prva resna trenja znotraj organizacije. Da bi se zavarovali pred tem in ker so bili Kidrič in

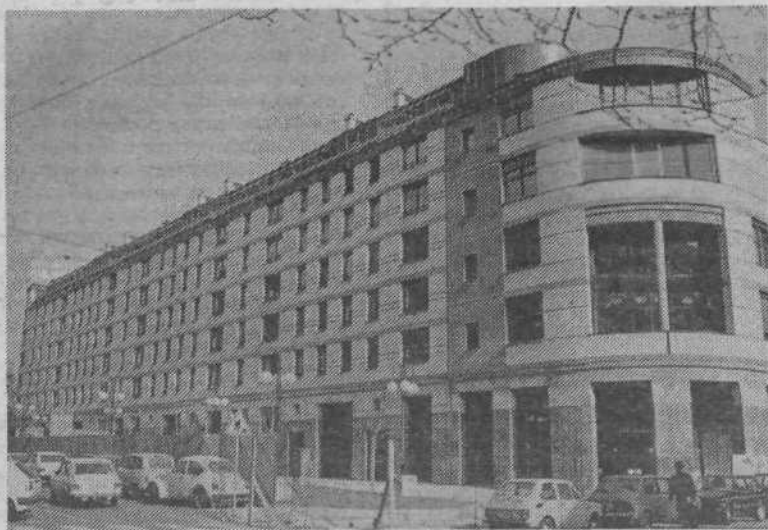
tovariši trdno prepričani, da bodo spomladi 1943 ponovno ustvarili osvobodeno ozemlje je bilo s podpisom »rešeno eno izmed kardinalnih vprašanj, ki se tičejo sadov osvobodilne borbe in bodočnosti slovenskega naroda.«

Da je šlo res za sadove in bodočnost dokazujeta še najmanj dva dokumenta. Najprej okrožnica št. 6 krščansko socialistične skupine v OF z dne 20. januarja 1943, v kateri so napovedali organiziranje v »samostojni skupini, ki se kot elitna organizacija z lastnim vodstvom omejuje le na pridobivanje in vzgajanje aktivistov, in posega tudi v čas po osvoboditvi, ko bi se oblikovala enotna stranka OF, v kateri bi »osnovne skupine

postavile s KP tudi v podrobnosti program, ki bo zajel težnje slovenskih delavnih množic v političnem in socialnem področju, potem je nujno, da bodo našle tudi obliko za skupno in enotno politično tvorbo.«

Torej so si prizadevali ravno za tisto, kar je v Dolomitski izjavi izrecno zanikano, da bi komunisti izgubili svojo organizacijo, po načelih boljševizma in svojo avantgardnost. Tudi v obrazložitvi Izjave, ki jo je izdal centralni komite KPS takoj po podpisu 1. marca 1943 je »povsem razumljivo, da nekatere točke tega sporazuma, kakršnega predstavlja Izjava, nujno segajo preko sedanje narodnoosvobodilne etape.«

LOJZ TRŠAN

Gradnja stanovanjskih blokov med Resljevo, Pijadejevo in Slomškovo ulico v Ljubljani gre h koncu. Podrobneje bomo o objektu poročali v naslednji številki Dogovorov

KS Tabor

Največ glasov za Marka Bulca – Na temeljni kandidacijski konferenci, ki jo je sklicala KK SZDL na Taboru in ki je bila izredno dobro obiskana, je od šestih predlaganih kandidatov za člana predsedstva SFRJ iz SR Slovenije dobil največ glasov Marko Bulc. Krajanji so se opredelili tudi za Dušana Šinigoja. Soglasno pa so se dogovorili, da o kandidatu Vinku Vasletu sploh ne razpravljajo, ker jih moti njegova neresnost pri kandidaturi (odstop in ponovno kandidiranje).

Krajanji Tabora menijo, da bi moral izvoljeni član predsedstva SFRJ poleg vsega tistega, kar so kandidati že sami zapisali v svoje programe, še temeljito poznati gospodarstvo SFRJ in SRS ter mednarodne razmere. Eden od pogojev za kandidacijo pa naj bi bilo tudi kandidatovo dosedanje uspešno vodenje gospodarske ali družbenopolitične organizacije. Na konferenci so potrdili tudi kandidate za nadomestne člane družbenopolitičnega zbora skupščine mesta Ljubljane, ob tem pa dodali, naj predlagatelji v prihodnje poleg biografskih podatkov o kandidatu zapišejo tudi kaj o rezultatih družbenopolitične dejavnosti.

***

Spet vas bodo obiskali podmladkarji RK – Tako kot že nekaj let, bodo marca in aprila potrkali na vaša vrata podmladkarji RK – učenci OŠ Ledina in pobrali članarino za RK za letošnje leto. S seboj bodo imeli sezname z žigom RK, v katere bodo vpisali plačilo članarine. Brez pomislekov jim odprite, saj so vsi mladi člani RK in s pobiranjem članarine sodelujejo pri izvajanju programa te humanitarne organizacije v KS Tabor.

***

Bogat program DPM – Otroci Tabora so bili nad pustno zabavo naravnost navdušeni. Dvorana KS je bila skoraj premajhna, da bi si vsi, ki so prišli – in to brez izjeme v maskah – priborili sedeže. Bilo jih je krepko preko 100. Po uvodnem norčavem rajanju so se pomerili v tekmovalju raznih spretnosti, ki ga je izredno domiselno organiziral in vodil Janez Tršek, sicer član odbora DPM. Nato so navallili na čaj, piškote in pustne krofe, ki jih ob taki priložnosti, se razume, ne sme manjkati.

DPM v naslednjih mesecih pripravlja še bogat in zanimiv program. Najbrž se bodo že v marcu pomerili v kvizu znanja »Poznaš svojo KS in svojo šolo«. V aprilu bodo odhajali na izlete, v maju bodo sodelovali v »majskih srečanjih '89«, kjer vedno najdejo dovolj zanimivih in vabljivih prireditev: tekmovalje s kolesi, tekmovalje v vrečah, risanje in modeliranje, jahanje. Predvsem šolarji se že vključujejo v programe ob 100 letnici šole Ledina.

Zahvala gre velikemu številu krajanov, ki so nesebično posegli v žep in s svojim denarnim prispevkom pomagali pri izvajanju programa DPM, zlasti novoletnih prireditev za otroke. DPM se vsem iskreno zahvaljuje in jih vabi, da v čimvečjem številu postanejo člani DPM.

***

»Majska srečanja '89« že na vidiku – Tradicionalna »majska srečanja« na Taboru bodo tudi letos. Organizacijski odbor je že pričel s pripravami. Za sedaj vemo le-to, da bodo od 19. do 26. maja. Prireditelji pa obljublajo bogat in zanimiv program. O srečanjih bomo še poročali.

***

Zaključni račun – Na svoji zadnji seji je svet KS potrdil zaključni račun za leto 1988. Razširili so tudi komisijo za priznanja in odlikovanja ter imenovali tajnika KS (reelekcija). To dolžnost bo tudi naslednja štiri leta opravljal dosedanji tajnik Tone Jančar.

***

Za kabelsko TV ni posebnega zanimanja – V zvezi z obvestilom v prejšnji številki Dogovorov, da lahko vsi tisti, ki jih zanima kabelska in satelitska televizija, dobe podrobna pojasnila v tajništvu KS, le-ti ugotavljajo, da je informacije iskalo sorazmerno malo ljudi, iz česar se da sklepati, da med krajanji Tabora ni posebnega zanimanja. Te dni bodo poslali vsem gospodinjom izčrpnjšo informacijo. Priložili bodo tudi pristopno izjavo. Hkrati pa bodo organizirali tudi razgovor zainteresiranih s strokovnjaki s tega področja.

TATJANA PUST

KS Josip Prašnikar

Temeljna kandidacijska konferenca – Socialistične zveze delovnega ljudstva je pripravila 16. februarja temeljno kandidacijsko konferenco. Občani so obravnavali šest možnih kandidatov za člana Predsedstva SFRJ iz SR Slovenije. Od evidentiranih kandidatov za to funkcijo sta dobila največ glasov Janez Drnovšek in Marko Bulc. Temeljna kandidacijska konferenca je soglasno podprla vse štiri predlagane kandidate za člane družbenopolitičnega zbora SML – Franca Dolenca, Andreja Kocjančiča, Petra Kodermaca in Mirjano Radovanovič.

***

Satelitska in kabelska TV – Inicijativni odbor za gradnjo kabelsko satelitskega sistema v KS, ki je bil formiran na seji sveta je pripravil prvo osnovno informacijo o CAT ter jo razposlal po hišah. Vsi, ki ste zainteresirani za CAT izpolnite priloženo prijavnico ter jo čimprej dostavite v tajništvo KS. Z zbiranjem ponudb bomo zaključili v februarju.

Odbor bo na podlagi števila interesentov pripravil vse dokumente, ki so potrebni za gradnjo kabelsko satelitskega sistema ter finančno konstrukcijo cene priključka. Za delo v odboru želimo vključiti posameznike iz stroke, kot so pravniki, ekonomisti, gradbeni inženirji ter finančniki.

***

Povabilo v vrste RK – Organizacija rdečega križa želi v svoje vrste vključiti večje število fantov in deklet. Delo v članstvu je humanitarnega značaja. Kdor želi sodelovati naj sporoči svoj naslov na telefon 318-062.

V naslednji številki Dogovorov pa bomo obširneje predstavili namen in delo organizacije.

KS Ajdovščina

Sanacija plinskega omrežja – Plinarna Ljubljana nas je obvestila, da bodo od aprila do septembra sanirali plinsko omrežje na območju naslednjih ulic – Župančičeva, Vošnjakova, Dvorčakova, Kersnikova, Kidričeva in Puharjeva.

Zaradi dotrajanosti bodo zamenjali cestni plinovod, hkrati pa je treba obnoviti tudi hišne plinske priključke. Lastniki ali upravljalci stavbe plačajo vse stroške sanacije hišnega priključka.

Po sanaciji bo na tem območju zemeljski plin in s tem možnost za priključitev novih potrošnikov na plinsko omrežje. Interesenti naj se obrnejo na tov. Kranjca, tel. 552-841.

***

Varnostnik – Skupne seje predsedstva KK SZDL in sveta KS se je udeležil tudi vodja našega varnostnega okoliša. Dogovorili so se, da KS dobi še enega dodatnega varnostnika, saj sta dva miličnika premalo za varovanje na celotnem območju KS. S te seje so poslali tudi zahtevo za spremembo poslovnega časa samopostrežne trgovine na Puharjevi 3. Krajanji menijo, da je podaljšanje obratovalni čas (do 21. ure) vzrok za zadrževanje pijancev v Leninovem parku.

Kabelska TV – Gradbeni pododbor za gradnjo kabelske TV bo začel 1. marca vsem prijavljenim interesentom pošiljati v podpis individualne pogodbe. Drugi zainteresirani se lahko še prijavijo v tajništvu KS Ajdovščina, tel. 219-112.